

دستورالعمل اجرایی هفت‌ساله ملی مهارت

منتهی به ششم مرداد؛
روز کارآفرینی و ترویج آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

در شرایطی که کشور با تحولات پرشتاب اقتصادی و فناورانه و نیز پیامدهای ناترازی بازار کار روبه‌روست، توانمندسازی سرمایه انسانی ماهر بیش از هر زمان به محور و محرک اصلی سیاست‌گذاری‌های توسعه‌محور بدل شده و جهش تولید و بازسازی ظرفیت‌های اقتصادی کشور را در گرو خود دارد. در همین راستا، رهبر شهید انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله سید علی خامنه‌ای (اعلی‌الله مقامه الشریف)، با درک عمیق از اقتضائات زمانه، بر ضرورت تطبیق نظام‌های آموزشی با نیازهای واقعی کشور تأکید مؤکد داشتند و مهارت‌آموزی را نه تنها ابزار تعالی فردی، بلکه رکن اصلی تحقق اقتصاد مقاومتی و توسعه پایدار برشمردند. در همین راستا، رئیس‌جمهور پزشکیان، نیز با نگاهی عدالت‌محور و پیشرو، بر فراهم‌سازی فرصت‌های برابر آموزشی برای همه آحاد جامعه، به‌ویژه اقشار کمتر برخوردار، تأکید کرده و بهره‌برداری حداکثری از ظرفیت‌ها و امکانات موجود کشور را لازمه ارائه خدمات شایسته در عرصه آموزش‌های مهارتی دانسته‌اند.

بررسی‌ها نشان می‌دهد کمبود نیروی انسانی ماهر همچنان در زمره چالش‌های اصلی فرا روی بنگاه‌های تولیدی کشور قرار دارد؛ ناترازی‌ای که ریشه در شکاف میان نظام آموزش مهارتی و نیازهای واقعی و متحول بازار کار دارد. اهمیت مضاعف مهارت‌آموزی زمانی بیشتر جلوه‌گر می‌شود که بر اساس اهداف برنامه هفتم توسعه، دستیابی به رشد اقتصادی معنادار، وابسته به تحقق سهمی جدی از بهره‌وری نیروی کار است؛ امری که بدون توانمندسازی سرمایه انسانی ممکن نخواهد بود. توسعه آموزش‌های مهارتی با هدف توانمندسازی اقشار کمتر برخوردار، گسترش مشارکت اقتصادی بانوان، ترویج خوداشتغالی، کاهش نرخ بیکاری و تقویت تاب‌آوری و عدالت اقتصادی، از جایگاهی بنیادین برخوردار است؛ و راه‌اندازی نهضتی ملی مبتنی بر اشتغال‌پذیری برای حل واقعی معضلات اجتماعی نظیر فقر، بیکاری، ازدواج و رکود تولید، ضرورتی انکارناپذیر به شمار می‌آید.

بر همین اساس، دستورالعمل حاضر با هدف برنامه‌ریزی، هماهنگی و اجرای منسجم برنامه‌های بزرگداشت هفته ملی مهارت سال ۱۴۰۵ تدوین شده است تا از طریق هم‌افزایی ملی میان کلیه کنشگران زیست‌بوم مهارت‌آموزی، بستر ساز تقویت فرهنگ کار و ترویج آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در سطح جامعه باشد. این اقدامات اجرایی و فرهنگی، با هدف تبدیل مهارت به گفتمان غالب و ارتقای اشتغال‌پذیری جوانان، مستند به تکالیف و الزامات قانونی ابلاغی است؛ از جمله مفاد سند برنامه ارتقاء فرهنگ کار، مهارت‌آموزی و کارآفرینی مصوب جلسه ۷۳۷ شورای فرهنگ عمومی کشور، احکام مقرر در قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی، اهداف کمی و کیفی فصل ۲۰ برنامه هفتم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۳-۱۴۰۷)، جهت‌گیری‌های راهبردی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، افق‌های ترسیم‌شده در سند چشم‌انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ و همچنین تعهدات مشترک در سند ملی مهارت‌آموزی و اشتغال کارکنان وظیفه نیروهای مسلح. بر این اساس، لازم است تمامی دستگاه‌های ذی‌ربط با همسویی کامل، زمینه تحقق عدالت مهارتی و توانمندسازی نیروی کار تراز اقتصاد ملی را در برنامه‌های سال ۱۴۰۵ فراهم آورند.

■ سند برنامه ارتقاء فرهنگ کار، مهارت‌آموزی و کارآفرینی

مصوب جلسه ۷۳۷ شورای فرهنگ عمومی کشور، این سند به ترویج فرهنگ کار، مهارت‌آموزی و کارآفرینی در جامعه تأکید دارد. بند ۲۶ این سند به نقش رسانه‌ها در ترویج فرهنگ مهارت‌آموزی اشاره می‌کند.

■ قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی

این قانون به منظور ایجاد نظامی یکپارچه برای آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی تدوین شده است. بر اساس این قانون، کلیه دستگاه‌های اجرایی موظف به هماهنگی و همکاری در توسعه آموزش‌های مهارتی هستند.

■ برنامه هفتم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۳-۱۴۰۷)

در این برنامه، بر ارتقای نظام علمی، فناوری و پژوهشی تأکید شده است. فصل ۲۰ این برنامه به موضوعاتی چون تحقیقات، پژوهش، آموزش و مرجعیت علمی پرداخته و ارتقای کیفیت آموزش‌های مهارتی، تقویت اقتصاد رقومی و نقش مهارت‌آموزی، پیوند آموزش و بازار کار، گسترش عدالت آموزشی، توسعه مشارکت بخش خصوصی و تعاونی از محورهای کلیدی آن به شمار می‌آید.

■ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

این سند بر توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در نظام آموزشی کشور تأکید دارد. بر اساس این سند، نظام تعلیم و تربیت باید زمینه‌ساز رشد و پیشرفت هویت فردی و اجتماعی باشد.

■ سند چشم‌انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴

در این سند، بر توسعه منابع انسانی و ارتقای مهارت‌های نیروی کار به عنوان یکی از محورهای اصلی توسعه کشور تأکید شده است.

■ سند ملی مهارت‌آموزی و اشتغال کارکنان وظیفه نیروهای مسلح

این سند به منظور توانمندسازی سربازان وظیفه و افزایش اشتغال‌پذیری آنان تدوین شده است. بر اساس این سند، برنامه‌های مهارت‌آموزی برای سربازان در دوره خدمت وظیفه عمومی اجرا می‌شود.

- ترویج و تعمیق فرهنگ مهارت‌آموزی و ارتقای منزلت اجتماعی مهارت در جامعه با تأکید بر نقش آن در اشتغال‌پذیری، بهره‌وری، تاب‌آوری اقتصادی و بازسازی ظرفیت‌های تولیدی کشور.
- تقویت هماهنگی، هم‌افزایی و مشارکت‌جویی میان اجزای زیست‌بوم مهارت‌آموزی شامل مراکز آموزشی دولتی، آموزشگاه‌های آزاد فنی‌وحرفه‌ای، بخش خصوصی، نهادهای عمومی و سایر ذی‌نفعان در اجرای برنامه‌های بزرگداشت هفته ملی مهارت.
- تقویت پیوند آموزش‌های مهارتی با نیازهای واقعی بازار کار و ترویج الگوهای موفق اشتغال، کارآفرینی و کسب‌وکارهای مهارت‌محور با استفاده از ظرفیت مراکز آموزشی و آموزشگاه‌های آزاد.
- توسعه عدالت مهارتی از طریق گسترش دسترسی گروه‌های هدف، به‌ویژه در مناطق روستایی، کم‌برخوردار و آسیب‌دیده، به فرصت‌های آموزش مهارتی با بهره‌گیری از تمامی ظرفیت‌های آموزشی در دسترس.
- معرفی، ترویج و برجسته‌سازی آموزش‌های مهارتی نوین متناسب با تحولات فناوری، نیازهای آینده بازار کار و اولویت‌های توسعه کشور، با مشارکت مراکز دولتی و آموزشگاه‌های آزاد فنی‌وحرفه‌ای

روز	تاریخ	نام	پیام کلیدی
چهارشنبه	۱۴۰۵/۴/۳۱	مهارت؛ بنیان ایران قوی	ترویج فرهنگ مهارت‌آموزی در سطح جامعه، ستون فقرات توسعه پایدار و استقلال اقتصادی کشور است.
پنجشنبه	۱۴۰۵/۵/۱	مهارت و اشتغال؛ پیمان ملی برای تولید	آموزش‌های مهارتی هدفمند، کوتاه‌ترین و مطمئن‌ترین مسیر برای ورود جوانان به بازار کار و تحقق جهش تولید است.
جمعه	۱۴۰۵/۵/۲	امداد ایران ماهر؛ مهارت در خدمت مردم	تخصص فنی و مهارت‌های کاربردی، ارزشمندترین سرمایه برای خدمت‌رسانی بی‌منت و افزایش تاب‌آوری جامعه در شرایط بحران است.
شنبه	۱۴۰۵/۵/۳	مهارت؛ پیش‌ران نو سازی و جهش اقتصادی	بازسازی هوشمندانه زیرساخت‌ها و ارتقای بهره‌وری در صنایع، نیازمند پرورش سرمایه انسانی ماهر و مسلط به فناوری‌های روز است.
یکشنبه	۱۴۰۵/۵/۴	مهارت؛ چشمه امید و خودباوری جوانان	تجهیز جوانان به مهارت‌های نوین، هویت حرفه‌ای و اعتماد به نفس آنان را تقویت کرده و امید به آینده را در جامعه نهادینه می‌کند.
دوشنبه	۱۴۰۵/۵/۵	خانواده مهارتی؛ پایه اقتصاد مقاومتی	نهادینه‌سازی فرهنگ کار و تلاش از بطن خانواده آغاز شده و توسعه مشاغل خانگی، ضامن پویایی و مقاومت اقتصاد جامعه است.
سه‌شنبه	۱۴۰۵/۵/۶	روز کارآفرینی و ترویج آموزش های فنی و حرفه‌ای	نهادینه‌سازی فرهنگ کار و تلاش از بطن خانواده آغاز شده و توسعه مشاغل خانگی، ضامن پویایی و مقاومت اقتصاد جامعه است.

ستاد ملی برگزاری هفته مهارت

- رئیس کمیته (رئیس ستاد ملی): معاون وزیر و رئیس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور
- دبیر کمیته: مدیرکل حوزه ریاست، روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور
- اعضای عملیاتی کمیته (در سطح مدیران کل، دبیران کل و مسئولان مستقیم طرح‌ها)
- نماینده وزارت آموزش و پرورش: مدیرکل دفتر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش
- نماینده ستاد کل نیروهای مسلح: معاون آموزش و پژوهش قرارگاه مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه (مسئول مستقیم برنامه مهارتی سربازان)
- نماینده وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات: نماینده سازمان فناوری اطلاعات (سازمان فاوا)
- نماینده وزارت ورزش و جوانان: مدیرکل طرح‌های ملی و کارآفرینی جوانان
- نماینده وزارت نیرو: مدیرکل دفتر آموزش، پژوهش و فناوری وزارت نیرو
- نماینده اتاق ایران: رئیس اتاق ایران یا رئیس مرکز آموزش و پژوهش اتاق بازرگانی
- نماینده اتاق اصناف ایران: دبیرکل اتاق اصناف یا معاون آموزش و پژوهش اصناف کشو

ستاد استانی هفته مهارت

- معاون اقتصادی استاندار (رئیس ستاد استانی)
- مدیرکل آموزش فنی و حرفه‌ای استان (دبیر ستاد استانی)
- مدیرکل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان
- مدیرکل آموزش و پرورش استان
- فرمانده قرارگاه مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه نیروهای مسلح استان
- رئیس دانشگاه مهارت استان
- مدیرکل صدا و سیما استان
- مدیرعامل جمعیت هلال احمر استان
- مدیرکل امور زنان استانداری
- مدیرکل ورزش و جوانان استان
- مدیرکل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
- رئیس کانون فرهنگی هنری مساجد استان

شورای سیاست‌گذاری و ستاد ملی هفته ملی مهارت پس از تشکیل، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی، تحقق برنامه‌های زیر و مصادیق عملیاتی آن‌ها را با تقسیم وظایف در قالب دبیرخانه‌های تخصصی در دستور کار خود قرار خواهد داد. اجرای برنامه‌ها و تحقق آن با بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت فضای مجازی با رویکردی خلاقانه، تعامل با ذی‌نفعان، شرکا و حامیان مهارت‌آموزی از بخش دولتی و غیردولتی در همگرا نمودن ظرفیت‌ها و غنابخشی و ارتقای فعالیتهای هفته ملی مهارت، اثرگذار خواهد بود.

۱) برندسازی ملی مهارت و جریان‌سازی گفتمانی

هدف: تغییر نگرش عمومی از مدرک‌گرایی به مهارت‌گرایی، ارتقاء منزلت مهارت در ادبیات سیاسی و اجتماعی کشور با تاکید بر سه رکن تحول شامل (بهره‌وری، هوش مصنوعی، فناوری‌های نوین).

برنامه‌های کلان:

- پویش ملی «وفاق برای ایران ماهر» با مشارکت نخبگان، رسانه‌ها و افراد موثر جامعه
- استفاده از تریبون رسمی نماز جمعه، مجلس شورای اسلامی و نظایر آن برای تبیین جایگاه مهارت
- انتشار بیانیه رسمی مجلس شورای اسلامی و ارکان دولت در حمایت از مهارت‌گرایی
- برگزاری سلسله گفتگوهای رسانه‌ای با حضور چهره‌های تأثیرگذار اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی

۲) هم‌افزایی نهادهای سیاست‌گذار و اجرایی در زیست‌بوم مهارتی

هدف: همگرایی و تقسیم نقش دستگاه‌ها و بازیگران مختلف زیست‌بوم مهارتی برای ایجاد یکپارچگی راهبردی.

برنامه‌های کلان:

- نشست‌های تخصصی با اتاق‌های بازرگانی، اصناف، وزارتخانه‌ها و دانشگاه‌ها
- تدوین و امضای تفاهم‌نامه‌های همکاری چندجانبه برای هم‌افزایی منابع آموزشی و صنعتی.

۳) اقدامات فرهنگی، رسانه‌ای و تبلیغاتی فراگیر

هدف: ارتقاء جایگاه اجتماعی مهارت با استفاده از ابزارهای تبلیغی، رسانه‌ای و هنری.

برنامه‌های کلان:

- اجرای کمپین‌های رسانه‌ای و تبلیغی گسترده در تلویزیون، شبکه‌های اجتماعی و پلتفرم‌های آنلاین.
- برگزاری نمایشگاه‌های مجازی مهارت در بستروب‌سایت‌ها و شبکه‌های اجتماعی جهت دسترسی فراگیر.
- تولید و پخش مستندها، انیمیشن‌ها و کلیپ‌های الهام‌بخش با محوریت داستان‌های موفقیت مهارت‌آموختگان.
- تعامل مستمر با رسانه‌های خبری برای انتشار روزانه گزارش‌ها، دستاوردها و روایت‌های امیدآفرین.

۴) برنامه‌های مشاوره‌ای، ترویجی و آموزشی برای گروه‌های هدف

هدف: تغییر نگرش و رفتار گروه‌های هدف (دانش‌آموزان، خانواده‌ها، جوانان و جویندگان کار) و هدایت تحصیلی-شغلی

برنامه‌های کلان:

- ارائه خدمات مشاوره شغلی رایگان در مراکز عمومی، مدارس، مساجد و فرهنگسراها
- برپایی «گذرهای مهارتی» و برگزاری کارگاه‌های آموزشی عمومی در فضای مجازی و حضوری.
- اعزام مربیان و مشاوران سیار به مناطق کم‌برخوردار برای آموزش کوتاه‌مدت
- مسابقات مهارتی عمومی برای نوجوانان، والدین و شهروندان در مراکز استانی
- تشویق نوجوانان و جوانان بین ۱۳ تا ۲۲ سال برای شرکت در بیست و سومین دوره مسابقات ملی مهارت ایران

۵) جشنواره‌ها و رویدادهای ملی با محوریت نمایش توانمندی‌ها

هدف: الگوسازی، امیدآفرینی، انگیزه‌بخشی به جامعه و تقدیر از پیشگامان زیست بوم مهارت.

برنامه‌های کلان:

- تجلیل رسمی از مهارت‌آموختگان برتر، کارآفرینان موفق، مربیان شاخص و پیشکسوتان عرصه مهارت.
- تجلیل از شرکت‌کنندگان در پویش ملی امداد ایران ماهر برای بازسازی مناطق آسیب‌دیده از جنگ.
- برگزاری جشنواره فیلم، عکس و روایت مهارت با مشارکت هنرمندان جهت تجسم هنری مهارت.
- برگزاری جشنواره «همیاران مهارت در صنعت» برای معرفی و تقدیر از نمونه‌ها و الگوهای موفق در صنعت.

۶) عدالت مهارتی و تمرکز بر مناطق کم‌برخوردار

هدف: توزیع عادلانه فرصت‌های مهارت‌آموزی در جغرافیای کشور، توانمندسازی اقشار آسیب‌پذیر و توسعه محلی.

برنامه‌های کلان:

- اجرای فاز عملیاتی «طرح مهارت برای همه» در مناطق روستایی، عشایری و کم‌برخوردار.
- ارائه بسته‌های مهارت‌آموزی رایگان با کمک سمن‌ها و خیریه‌ها
- اعزام کاروان مهارتی با تجهیزات سیار به مناطق حاشیه‌ای و روستایی
- برنامه‌های انگیزشی برای بازگرداندن مهاجرت معکوس از طریق مهارت‌آموزی و اشتغال محلی.

۷) پیوند مهارت با تولید ملی و اشتغال پایدار

هدف: توانمندسازی نیروی کار برای ارتقای بهره‌وری، تطبیق با فناوری‌های روز (هوش مصنوعی) و حمایت از تولید.

برنامه‌های کلان:

- ارائه آموزش‌های تخصصی و عارضه‌یابی خطوط تولید با همکاری مستقیم واحدهای صنعتی.
- پیوند ارگانیک آموزش‌های مهارتی با زنجیره‌های تولید و ارزش‌آفرینی در صنایع مادر و خرد.
- توسعه پلتفرم‌های کاریابی تخصصی برای معرفی و اتصال مستقیم مهارت‌آموختگان به کارفرمایان.
- توانمندسازی شاغلین و بنگاه‌های اقتصادی جهت بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در راستای جهش تولید.

در راستای یکپارچگی برنامه‌ها و تحقق اهداف راهبردی هفته ملی مهارت، ادارات کل آموزش فنی و حرفه‌ای در تمامی استان‌ها موظف‌اند مفاد این دستورالعمل را در حوزه‌های رسانه‌ای، میدانی و اجرایی یادشده، با بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های بومی و منطقه‌ای به اجرا درآورند. بر این اساس، ضروری است کلیه استان‌ها ضمن اجرای دقیق برنامه‌ها، نسبت به تولید و تدوین مستندات جامع، باکیفیت و حرفه‌ای از تمامی اقدامات انجام‌گرفته (شامل گزارش‌های تصویری استاندارد، بریده جراید، لینک بازتاب‌های خبری، آمار پویش‌های فضای مجازی و گزارش‌های تحلیلی عملکرد) اقدام نمایند. مجموعه مستندات و گزارش‌های عملکردی استان‌ها باید جهت ارزیابی اثربخشی، رتبه‌بندی و تجمیع دستاوردها، حداکثر تا نیمه مرداد ماه به ستاد مرکزی سازمان ارسال گردد. عدم ارسال به‌موقع و باکیفیت مستندات، در ارزیابی عملکرد رسانه‌ای و اجرایی استان لحاظ خواهد شد.